

SUOMUSSALMEN KUNNAN KONSERNIOHJE

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

Voimaan 1.11.2023 alkaen

SISÄLLYS

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite.....	1
2. Konserniohjeen soveltamisala.....	1
3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	1
4. Konserniohjeen sitovuus.....	1
5. Konserniohjaus.....	2
6. Velvollisuus hankkia kunnan ennakkokanta asiaan ennen päätöksentekoa.....	3
7. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus.....	3
8. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen.....	5
9. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen.....	5
10. Konsernin sisäiset palvelut.....	5
10.1 Hankintayhteistyö.....	6
10.2 Maksuliikenne ja rahoitus.....	6
10.3 Sijoitustoiminta.....	6
10.4 Takauksen ja vakuuden antaminen.....	6
10.5 Henkilöstöpolitiikka.....	6
11. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.....	6
12. Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa.....	7
12.1 Esteellisyys kuntakonsernissa.....	7
Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.....	8
12.2 Sidonnaisuudet.....	8
13. Tiedottaminen.....	8
14. Kuntakonsernin tarkastus.....	8
14.1 Tilintarkastus.....	8
14.2 Tarkastuslautakunta.....	8
14.3 Sisäinen tarkastus.....	8
15. Konserniohjeen voimaantulo.....	8

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Tässä ohjeessa määritellään Suomussalmen kuntaan kuuluvien yhteisöjen johdon rooli ja velvollisuudet sekä pelisäännöt sille, miten kunta käyttää määräysvaltaa yhteisöissään. Sanalla yhteisö tarkoitetaan yhtiötä, säätiötä, kuntayhtymiä ja osuuskuntia. Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

2. Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee toiminnassaan edistää sitä, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Niissä tytäryhteisöissä, joissa on kunnan lisäksi muita omistajia, tulee ohjeiden noudattamisesta sopia muiden omistajien kanssa. Tällöin konserniohjetta noudatetaan soveltuvin osin siten että osakeyhtiölain 1. luvun 7 §:n mukainen omistajien yhdenvertaisuus täyttyy.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoittama määräysvalta.

Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

1. Kiinteistö Oy Suomussalmen Vuokratalot
2. Asunto-osakeyhtiö Suomussalmen Kuntopolku (72 %)
3. Asunto-osakeyhtiö Suomussalmen Marjakangas
4. Suomussalmen Energia Oy

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

1. Kainuun liitto –kuntayhtymä
2. Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-kymppi

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy Suomussalmen kunnanvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Tytäryhteisön johdon on ilmoitettava konsernijohdolle, mikäli se katsoo, ettei konserniohjetta voi jonkin asian osalta noudattaa.

Konserniohje tulee viedä myös osakkuusyhteisön hallituksen tai vastaavan käsittelyyn siten, että hallitus merkitsee konserniohjeet vähintään tiedoksi.

4. Konserniohjeen sitovuus

Konsernissa hyväksytyt konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohje koskee myös kunnan luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita.

Konserniohje on luonteeltaan ohjeellinen. Kuntalain lähtökohtana kuitenkin on, että konserniohjeesta voi poiketa ainoastaan erittäin painavin perustein.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohtolle. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa tytäryhteisölle tai omistajalle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5. Konserniohjaus

Konsernijohto, konsernijohtoon kuuluvat tehtävät sekä toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja sekä kunnanhallituksen erikseen määräämät viranhaltijat.

Kunnanhallitus:

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
4. antaa valtuustolle vuosittain neljän kuukauden välein raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittämisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa sekä
6. antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa,
7. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista,
8. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä
9. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kunnanjohtaja:

1. johtaa kunnanhallituksen alaisena konsernipolitiikkaa,
2. seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle,
3. seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeen toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle sekä
4. on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhtiöiden hallitusten kokouksissa.

Toimialajohtaja:

1. seuraa toimialallaan kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa konsernijohtolle sekä
2. seuraa toimialallaan kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä konsernijohtolle.

Taluspäällikkö:

1. vastaa konserniohjetta yksityiskohtaisempien ohjeiden valmistelusta sekä seuraa tytäryhtiöiden toimintaa, taloudenhoitoa ja konserniohjeen soveltamista

5.1 Omistajaohjauksen lähtökohdat

Valtuusto päättää kunnan omistajapolitiittisista linjauksista. Valtuuston linjaamaa omistajapolitiikkaa toteutetaan omistajaohjauksella.

Kunnan omistajapolitiikka on mahdollisimman avointa ja aktiivista toimintaa, jossa pyritään johdonmukaisiin ja ennustettaviin ratkaisuihin. Lähtökohtana on valtuuston hyväksymä strategia ja muut omistajapolitiikkaa koskevat päätökset.

Kuntakonsernia johdetaan ja kehitetään kunnan ja sen yhteisöjen muodostamana kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti.

Kunta edellyttää, että

- yhteisöissä huolehditaan lainsäädännön asettamista velvoitteista esimerkillisen hyvin
- yhteisöt ovat esimerkillisiä työnantajia
- yhteisöt suhtautuvat vastuullisesti tasa-arvo- ja ympäristökysymyksiin
- yhteisöt järjestävät palvelunsa taloudellisesti ja toiminnallisesti kannattavalla tavalla
- yhteisöjen omaisuudenhallinta on tehokasta ja taloudellista
- yhteisöjen pääomarakenne on tarkoituksenmukainen suhteessa toimialaan ja toimintaan.

Omistajaohjauksen tavoitteena on tytäryhteisöjen toiminnan kehittäminen kunnan strategisten linjausten mukaisesti sekä omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen tai vaihtoehtoisesti arvon säilyttäminen esim. tuottamalla omistajalle kustannustehokkaita palveluita. Omistajaohjauksella varmistetaan, että konsernin yhteisöt ottavat toiminnassaan huomioon omistajan tahdon ja toteuttavat niitä tavoitteita, jotka omistaja on yhteisöille asettanut. Omistajaohjauksessa otetaan huomioon tytäryhteisöjen toimialakohtaiset erityispiirteet ja toimintaympäristövaatimukset.

5.2. Ohjauksen järjestäminen

Kuntakonsernin ohjauksesta vastaa konsernijohto.

Konsernijohto ei osallistu yhteisöjen toiminnalliseen päätöksentekoon eikä päivittäisjohtamiseen muutoin kuin yhtiökokouksissa ja konsernijohton ennakkokantaa edellyttävissä asioissa. Tämä ei estä konsernijohtoon kuuluvia henkilöitä toimimasta yhteisöjen hallitusten tai vastaavien toimielinten täysivaltaisena jäsenenä. Tällöin tulee huolehtia siitä, että toiminta on kuntalain ja hallintolain esteellisyyssäännösten mukaista.

Yhteisöissä toimivien kunnan edustajien tulee huolehtia siitä, että yhteisö saattaa merkittävät tai periaatteelliset ratkaisut kunnan konsernijohton tietoon kunnan ennakkokantaan liittyvän ohjeistuksen mukaisesti. Konsernijohto antaa ohjeet yhteisön hallituksessa toimiville kunnan edustajille merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista. Tarvittavia yksityiskohtaisia toimintaohjeita tulee pyytää riittävän ajoissa.

6. Velvollisuus hankkia kunnan ennakkokanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava pääomistajan eli Suomussalmen kunnan ennakkokanta tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus kunnan ennakkokannan hankkimiseen koskee myös tytäryhteisöjen omia tytäryhteisöjä. Myös osakkuusyhteisöjen, kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen, joissa kaupungilla on omistuksia tai määräysvaltaa, on suotavaa kuulla omistajiaan ennakkokantaa edellyttävissä asioissa ennen päätöksentekoa.

Velvollisuus pääomistajan ennakkokannan hankkimiseen on tytäryhteisön toimitusjohtajalla tai vastaavalla. Tytäryhteisön hallituksella on velvollisuus valvoa, että ennakkokanta on hankittu ja että se kirjataan sen kokouksen pöytäkirjaan, jossa tehdään asiaa koskeva päätös.

Ennakkokannan antaa asiasisällön mukaan kunnanhallitus tai kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan ennakkokanta riittää silloin, kun kyse on konsernin kannalta vähäisestä muutoksesta.

Ennakkokanta haetaan ainakin seuraavissa asioissa:

- tytäryhteisön perustaminen
- toiminta-ajatuksen tai strategian olennaisen muuttaminen tai muu laajankantoinen tai taloudellisesti merkittävä muutos
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta, toimitusjohtajasopimuksen sisältö ja palkan taso sekä sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Ennakkokanta haetaan konsernijohtolta. Ennakkokannan pyytäminen on tehtävä kirjallisessa muodossa hyvissä ajoin ennen päätöksentekoa. Ennakkokannan saamiseksi yhteisön tulee toimittaa kunnalle kaikki olennaiset tiedot asiaan liittyen. Yhteisön tulee eritellä selkeästi ne tiedot ja asiakirjat, jotka tulee pitää salassa.

Omistajan ennakkokannan hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä.

Konsernijohtoon tulee ennakkokantaa antaessaan huomioida pakottava lainsäädäntö, mukaan lukien osakeyhtiölain vähemmistö- ja velkojensuojasäännökset.

7. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisön toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja –suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista kuntanhallituksen erikseen antaman

aikataulun mukaisesti sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

8. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle neljännesvuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehityksestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöillä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös kunnan konserniohjeen noudattamisen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurantaan. Kunnanvaltuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja edellyttää, että kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt noudattavat Suomussalmen kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita sekä kunnanhallituksen mahdollisesti antamia sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevia ohjeita. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu yhteisön hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Yhteisön on raportoitava olennaisista riskeistä konsernijohtolle.

9. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeudessa noudatetaan kuntalain määräyksiä. Kuntalain 83 §:n perusteella luottamushenkilöillä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tiedonantopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

10. Konsernin sisäiset palvelut

Konsernitasolla pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja taloudelliseen hyötyyn. Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniin kuuluville yhteisöille. Tytäryhteisön on selvitettävä konsernijohtoon kanssa etukäteen konsernipalvelujen käyttö.

Kunnan tytäryhteisöjen tulee liittää pankkitilinsä osaksi kunnan konsernitiliä, ellei asiasta toisin konsernijohtoon kanssa sovita. Myös osakkuusyhteisöjen on tietyissä tilanteissa mahdollista hyödyntää kunnan konsernitiliä. Konsernitiliin voidaan tarvittaessa lisätä luottolimiitti lyhytaikaisen rahoitustarpeen turvaamiseksi, eikä se ole tarkoitettu pitkäaikaisen lainan korvikkeeksi. Konsernitilin käytännön toimintaa hoitaa kunnan talouspalvelut ja luottolimiitistä sekä konsernitilin ehdoista päättää kunnan talouspäällikkö.

10.1 Hankintayhteistyö

Tytäryhteisöjen on selvitettävä hankintayhteistyön edellytykset kunnan hankintatoimelta ennen hankintojen toteuttamista. Päätös hankintayhteistyöhön osallistumisesta tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä kuntaemon ohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä.

Kunnan hankintaohjeissa annetaan yksityiskohtaisemmat määräykset hankintojen menettelytavoista, yhteishankinnoista ja hankintavaltuuksista. Hankintalainsäädäntö koskee vain hankintoja. Merkittävien käyttöomaisuushyödykkeiden ja –arvopapereiden luovutuksista on neuvoteltava konsernijohtoon kanssa.

10.2 Maksuliikenne ja rahoitus

Tytäryhteisöillä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu konsernijohtoon kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten. Sopimusajat, tiliehdot tms. saatetaan kuntaemon kanssa yhdenmukaisiksi ja kilpailukykyisiksi kaikissa tytäryhteisöissä. Tytäryhteisöt järjestävät rahoituksensa yhteistyössä kunnan kanssa.

Vieraan pääoman hankinnan on oltava toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Pitkäaikaisten lainojen käyttö suurimmissa hankkeissa vahvistetaan talousarviossa.

10.3 Sijoitustoiminta

Tytäryhteisön on järjestettävä sijoitustoimintansa yhteistyössä konsernijohtoon kanssa. Sijoituksen onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

10.4 Takauksen ja vakuuden antaminen

Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetystä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Lisäksi takauksia ja lainoja myönnettäessä tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätökset ja kilpailulain 4 a luvussa määritelty kilpailuneutraaliteettia koskeva sääntely.

Tytäryhteisö ei ilman konsernijohtoon lupaa voi myöntää takauksia tai käyttää omaisuuttaan vakuutena.

10.5 Henkilöstöpolitiikka

Konsernin tytäryhteisöjen on noudatettava toiminnassaan soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan ja henkilöstöstrategian periaatteita. Harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä tytäryhteisöjen on noudatettava kunnan periaatteita. Tällaisia etuja ovat esimerkiksi harkinnanvaraiset palkkaedut ja harkinnanvarainen työvapaa. Henkilöstön hankinnassa yhteisöjen on otettava huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kunnan edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

11. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kunnanhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin. Kunnanhallitus antaa tarvittaessa jäsenten valintaa koskevan ohjeen yhtiökokousedustajalle.

Kunnanhallitus ottaa samalla yhtiöjärjestyksen puitteissa kantaa yhtiön hallitukseen valittavien jäsenten määrään. Hallituksen kokoonpanossa tulee huomioida yhteisön toiminnan luonne, koko ja kehitysvaihe. Hallitusjäsen ehdokkaaksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Hallituksen jäseniä nimettäessä konsernijohdon velvollisuus on huolehtia kuntalain (410/2015) 47.2 §:n toteutumisesta, jonka mukaan tytäryhteisöjen hallituksella tulee kokonaisuutena olla riittävä ja monipuolinen osaaminen sekä toisiaan täydentävä kokemus ja yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallituksella on oltava kyky yhteisön toimitusjohtajan tai toiminnanjohtajan ohjaamiseen ja tukemiseen yhteisön kehittämisessä ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Konsernijohdon tulee huolehtia siitä, että hallitus ei missään vaiheessa vaihdu kokonaan, vaan hallituksen jatkuvuus säilyy.

12. Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet ja siten varmistetaan, että tytäryhteisössä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen hyväksyy hallintosäännössä määritelty toimielin ja tytäryhteisöjen hallitukset.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kunnassa ja tytäryhteisön hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään. Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökokouksessa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

12.1 Esteellisyys kuntakonsernissa

Hyvään hallintotapaan kuuluu, että kunnan tytäryhteisöjen asioita kunnan hallinnossa käsiteltäessä noudatetaan hallintolakia ja muita menettelytapasääntöksiä. Henkilö on esteellinen hallintolain 28.1 § 5 kohdassa tarkoitetun yhteisöjäviin perusteella, mikäli hän tai hänen hallintolain 28.2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu ns. perhepiiriin kuuluva läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle on odotettavissa asian ratkaisusta erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Säännöksessä tarkoitettuja yhteisöjä ovat muun muassa osakeyhtiö, osuuskunta ja yhdistys. Henkilö, joka on yhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, on esteellinen käsittelemään yhteisön asiaa.

Yhteisöjäviä sovelletaan myös kuntakonserniin kuuluvan yhteisön ja säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniin. Käsiteltäessä tällaisen yhteisön asiaa kunnan hallinnossa yhteisön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsen ovat esteellisiä. Esteellisiä henkilöitä voidaan kuitenkin kuulla kunnan toimielimessä asiantuntijoina.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa.

Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

12.2 Sidonnaisuudet

Kuntalain 84.2 §:ssä tarkoitetun kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Konserniyhteisöjen hallituksen jäsenyydet on perusteltua ilmoittaa aina.

13. Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kunnan keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevan tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

14. Kuntakonsernin tarkastus

14.1 Tilintarkastus

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhtiö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suuren lukumäärän tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

14.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä ja huolehtii tilintarkastuksen kilpailutuksesta.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

14.3 Sisäinen tarkastus

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

15. Konserniohjeen voimaantulo

Konserniohje tulee voimaan 1.11.2023 alkaen ja sillä kumotaan kunnanvaltuuston 14.11.2017 § 70 hyväksymä konserniohje. 1.11.2023